

Kristen under täckmantel

JAG HAR JOBBAT för en del mycket märkliga personer i mitt liv, men ingen har varit så underbart och sällsynt excentrisk som professor Arthur Crump. Han var min första chef och basade över psykavdelningen på S:t George's sjukhus i London där jag hade fått mitt första jobb efter skolan. När han inte hasade fram i korridorerna utan skor och med omaka strumpor eller pratade ömsint med fönsterfikusen på sitt kontor (som av någon anledning hette Oswald), var en av Arthurs hobbyer att fotografera.

En gång hade Arthur bestämt sig för att det skulle vara en jättebra idé att komma till jobbet före gryningen, gå upp på taket till den slutna psykavdelningen och fotografera soluppgången över floden som slingrade sig genom sjukhusområdet. Där stod alltså Arthur klockan fyra på morgonen, utrustad med sin Nikon-kamera och en termos kaffe, och visst tog han några rätt imponerande bilder. Men så slog katastrofen till! En vindpust blåste igen branddörren och Arthur blev strandsatt på taket. Det här var innan det fanns mobiltelefoner, så han satt och väntade på att någon skulle komma och öppna åt honom.

Omkring klockan sex på morgonen körde ett mjölkbud in på sjukhusets parkering. Arthur lutade sig över bröstmuren och ropade med hög röst från tredje våningen: "Hallå, gode man, jag sitter fast på taket!" Chauffören brydde sig inte, så Arthur försökte en gång till: "Jag sitter fast här uppe på taket! Kan du hitta någon som kan släppa in mig?"

Chauffören ropade tillbaka: ”Aldrig i livet, kompis. Du är spritt språngande galen!”

”Nej, nej, du förstår inte”, ropade Arthur. ”Jag är faktiskt professor i psykiatri!”

”Jovisst, och jag är drottningen av England!” kom svaret när chauffören hoppade tillbaka in i sin lastbil, körde iväg och lämnade Arthur strandsatt ytterligare två timmar innan han slutligen blev upptäckt och räddad.

I årtal berättades den här historien på vår avdelning till höga skratt jämte andra berättelser om märkliga saker som Arthur hade gjort. ”Excentrisk på olympisk nivå” eller ”Trevlig men *riktigt* mysco” var den sortens uttryck som hans kollegor använde för att beskriva honom.

Jag var orolig för att samma kollegor skulle dra samma slutsats om mig om de hade känt till min djupaste hemlighet – den som jag försökte dölja under alla mina år på S:t George's. Många av mina kollegor på sjukhuset hade bokstavliga skelett i sina skåp, men jag hade ett bildligt skelett. Jag var inte drottningen av England eller professor i psykiatri. Men jag var kristen.

Ja, jag var kristen – och inte i någon diffus bemärkelse av typen ”jag är kristen därför att jag är döpt som barn och kan minnas en och en halv vers av ’Jerusalem’¹ från psalmsången i skolan”. Nej, jag var kristen i den otroligt seriösa och hängivna bemärkelsen. På fritiden var jag väldigt engagerad i min lokala församling, mycket delaktig i ungdomsarbetet och andra aktiviteter. Hade du frågat mig så skulle jag ha beskrivit min tro som det viktigaste i livet.

Men du skulle ha haft svårt att upptäcka det *på mitt jobb*.

Där lekte jag en lek som jag inbillade mig hette *Kristen under täckmantel*, vilket jag tyckte kunde vara en bra filmtitel och skulle

1 Svaret på den första versen i denna karakteristiskt brittiska psalm är: ”Nej, det gjorde de inte”, och svaret på den andra versen är: ”Hämta den själv.”

föreställa kristna som smyger runt och försöker att inte avslöja för sina kollegor vad de egentligen tror.² Under arbetsveckan måndag till fredag skulle jag ha gjort *allt* för att inte avslöjas som kristen.

Måndagar var ofta värst, för då kom frågan: ”Vad gjorde du i helgen?”, och ibland höll jag på att försäga mig.

”Hur har din helg varit då, Andy?”

”Den har varit jättebra. På söndag förmiddag gick jag på en fantastisk fö... fö... fö... föreläsning om osttillverkning.”

En annan gång hade jag dumt nog tagit med mig en kristen bok och satt i personalmatsalen och läste när en kollega kom in.

”Vad läser du för bok?” frågade hon.

”Vilken bok? Jaså, *den här* boken? Eh... ja, den handlar om – oj, titta där ute! Är det där en fisk? Eller en fågel?”

Jag tror att det närmaste jag kom att få min kristna tro avslöjad på jobbet var en dag när jag råkade tappa en stor faxmaskin på foten.³ Jag hoppade runt av smärta och kände behov av att svära, men jag ville undvika att svära som en borstbindare och ropade något oförargligt som ”Tusan också!” Min kollega tittade miss-tänksamt på mig. ”Du är väl inte en av de där konstiga religiösa typerna som tycker att det är fel att svära?” frågade hon med utforskande blick. ”Nej, för sjutton gubbar!” utbrast jag. (Som baptist tyckte jag att det var ganska starkt.)

Allt detta höll på att slita sönder mig inombords. Under flera år kände jag mig skyldig för att jag kände rädsla på grund av min kristna tro på jobbet, för att jag dolde den, för att jag spelade rollen av kristen under täckmantel. Var det inte så att kristna skulle vara modiga och oförfärade? Jag hade växt upp med berättelser

2 När det brittiska kriminalserien *Tyst vittne* hade premiär, måste jag erkänna att jag först trodde att det handlade om kristna på arbetsplatsen. Som ett kvickhuvud en gång sade: ”Många kristna är som arktiska floder – de har infrusna utlopp.”

3 Tyvärr visar det sig att faxar inte alltid bryr sig om dina känslor.

om kristna hjältar från förr i tiden, exempelvis Perpetua eller Dietrich Bonhoeffer som modigt förkunnade sin tro inför hot och till och med inför självaste döden. Själv klarade jag inte ens av att höra skämten runt kaffeautomaten. I Bibeln läste jag ställen som Efesierbrevet 6 där det talas om sanningen som bälte och frälsningens hjälm. Mina egna andliga kläder verkade nog snarare likna rädslans raggsockor, tystnadens tofflor och osäkerhetens overall.

Jag kämpade framför allt med den dissonans som kännetecknade mitt liv – den enorma klyftan mellan att leva ett aktivt kristet liv hemma och i kyrkan, samtidigt som jag på jobbet gömde mitt ljus under en bunke, bunken under en låda och lådan inlåst i ett dokumentskåp som stod inklämt i en gammal uttjänt källartoalett med en skylt på dörren som sade ”Varning för leoparden!”

I sex år på S:t George's sjukhus spelade jag kristen under täckmantel – men det visade sig så småningom att jag inte var ensam. Vid avskedslunchen som anordnades när jag skulle byta jobb började jag prata med en kvinna som jobbade tre dörrar längre bort i korridoren, och när vi upptäckte att vi hade en gemensam bekant fick vi plötsligt reda på att vi båda var kristna! Hon hade också under de senaste sex åren spelat rollen av kristen under täckmantel, och därför hade jag ingen aning om att jag inte hade varit ensam kristen på avdelningen. Jag misstänker att det fanns fler och att *Kristen under täckmantel* inte bara var en enstaka film utan förmodligen en hel serie med många säsonger.

RÄDSLANS GRUNDER

Varifrån kom då min nervositet att prata om min tro på Jesus på jobbet? Hur kom det sig att jag tyckte att det var jättelätt att prata med mina kollegor om vädret, sport eller mina hobbyer?⁴ Men

4 En av mina hobbyer är obskyra rock- och gospelsångare. Min favorit är Elvis storebror Tolvis.

när det gällde det viktigaste i livet – min tro på Jesus – teg jag som en mussla med kramp i käkarna. Vad var egentligen problemet? När jag ser tillbaka tror jag att en bidragande orsak var att de flesta av mina upplevelser eller modeller för att vittna om min tro hade varit negativa – i vissa fall rent av hemska.

Till den senare kategorin hör exempelvis tiden i sena tonåren då vår pastor tyckte att det skulle vara en fantastisk idé att ”få ungdomsgruppen att vara ute och evangelisera”. (Ord som ”ung och entusiastisk”, ”kreativ och energisk” och ”kanonmat” hördes.) Vi i ungdomsgruppen försökte därför först vittna om vår tro med hjälp av korta dramer som var så pinsamt dåliga att en gammal dam tyckte synd om oss och gav oss lite pengar för att köpa glass. Till slut skickades vi ut för att knacka dörr med uppgift att bjuda in folk till en julgudstjänst. Bland höjdpunkterna i det äventyret var att försöka prata med någon medan deras hundar morrade ilsket mot oss. (”De är helt ofarliga och snälla när man lär känna dem. Buss! Gråben! Hugg! Sluta bita den gode mannen i benet!”) och att knacka på en dörr som öppnades av en 180 kilo tung man som var helt naken bortsett från en liten lila basker på huvudet.

Andra exempel på evangelisation som jag beskådat led av det motsatta problemet – de var alldeles *för* imponerande. År 1989 kom Billy Graham till England och talade på Crystal Palaces friidrottsstadium i London några kilometer från där jag bodde. Vädret var som brittiskt väder brukar vara, fruktansvärt regnigt. Men Billy predikade av hela sitt hjärta medan regnet droppade från hans näsa – varefter tusentals människor gav sitt gensvar och lämnade sina liv åt Kristus. Jag satt längst bak och tittade imponerat på och drog slutsatsen att man för att effektivt kunna berätta för andra om Jesus måste vara a) en otroligt begåvad talare och b) vattentät.

Jag tyckte också att det var skrämmande att ha ett par vänner som var tydligt begåvade på det här området. Min kompis Micha-

el tycktes till exempel bara behöva nysa så blev folk kristna. Varje gång vi träffades hade han någon ny säregen historia att berätta. Min favorit var en utdragen redogörelse för hur han lyckats föra sin tandläkare till tro samtidigt som tandläkaren gjorde en rotfyllning på honom.

Som ung kristen verkade det därför alldeles uppenbart. Att berätta för andra om Jesus var något för specialister. Det var bara för proffs. Det var inte för mig.

Under årens lopp har jag insett att jag inte är ensam i allt detta. Rädslan för att prata om sin tro på jobbet och känslan att det inte är något för vanligt folk är utbredd i kyrkan. Väldigt många kristna är rädda för att prata om Jesus – och känner sig därför skyldiga, dumma eller otillräckliga. Många pastorer som jag pratar med bekräftar detta och berättar ofta hur svårt det kan vara att entusiasmera eller engagera människor när det gäller att vittna om sin tro. Som en kanadensisk pastor sade till mig: ”Jag kämpar för att få frivilliga till allt som har med evangelisation att göra. Ärligt talat är det lättare att få frivilliga att städa kyrkans toaletter – med en tandborste.”

VÄGEN FRAMÅT

Under det tjugotal år som gått sedan jag jobbade på St. George's sjukhus och spelade min dagliga roll som kristen under täckmantel har jag tack och lov lärt mig mycket, inte minst genom att ha haft förmånen att lära mig av många kristna som har hittat sätt att göra det mindre skrämmande att vittna om sin tro. Som man brukar säga, jag önskar att jag hade vetat *då* vad jag vet *nu*. Hade jag haft en tidsmaskin skulle jag gärna ha velat resa tillbaka och säga några saker till mitt 23-åriga jag. Förmodligen skulle jag börja med: ”Försök inte se cool ut genom att klä dig i svart polotröja – med din hudfärg ser du ut som en skrämmd liten grävling.”

Allvarligt talat skulle jag vilja dela med mig av några lärdomar

till mitt yngre jag som jag har lärt mig under dessa tjugo år. Till exempel skulle jag vilja säga: ”Du är inte ensam om att tycka att det är svårt att vittna om sin tro.” (Jag trodde faktiskt att det bara var jag som tyckte att det var jobbigt.) Jag skulle vilja förklara att det inte behöver vara skrämmande att berätta för andra om Jesus, inte minst därför att det finns väldigt enkla, grundläggande, praktiska verktyg som *vem som helst* kan använda för att göra det mer naturligt. Framför allt skulle jag vilja poängtera för mitt yngre jag att Gud faktiskt kan använda vem som helst som ambassadör, inte bara specialister.

Förhoppningsvis hade mitt 23-åriga jag lyssnat noga och inte dött av chock över att träffa sitt framtida jag, för det skulle ha orsakat en tidsparadox jämförbar med handlingen i *Tillbaka till framtiden*. Men om mitt yngre jag hade bett mig att särskilt motivera det sista påståendet, då hade jag svarat med ett ord: ”Profeten Jona”. Det är visserligen två ord, men jag har ju precis gjort en tidsresa. Måste du anmärka på sådana detaljer?

Hur som helst, tillbaka till Jona. Har du någonsin tänkt på vilken dålig evangelist han var? Gud befaller honom att bege sig till Nineve, men Jona är så rasistisk att han inte vill predika för *de där*. När Gud ändå sänder honom dit, hoppar han på en båt som ska segla i rakt motsatt riktning. Först efter en häftig storm och några dagar instängd i en jättefisk beger sig Jona motvilligt till Nineve, där han håller en uppriktigt sagt usel predikan (och dessutom kort: bara fem ord på hebreiska!). Men trots hans feghet, rasism och bekvämlighet använder Gud Jona för att rädda en hel stad full av människor. Som Glen Scrivener uttrycker det:

Bibelns stora evangelist är inte Jona utan Herren. Och det är goda nyheter, för genom Anden fortsätter Herren att nå ut genom dåliga evangelister som Jona, sådana som du och jag. Om du försöker vittna för andra människor i dag, fatta

mod! Ingenting kan hindra Gud från att föra ut sitt budskap till världens ände – inte ens du kan hindra honom. För ”Frälsningen kommer från Herren” (Jona 2:9).⁵

Jag tycker att dessa ord är väldigt uppmuntrande. Inte ens du eller jag – hur rädda eller dåliga evangelister vi än tycker att vi är – kan omintetgöra Guds planer. Gud kan verka till och med genom oss, bara vi låter honom göra det.

Allt detta hade jag velat säga till mitt 23-åriga jag. Tyvärr lider min plan att resa tillbaka i tiden av två brister. För det första har tidsresor ännu inte uppfunnits och är antagligen omöjliga. För det andra har tidsresor ännu inte uppfunnits och är antagligen omöjliga. (Det är visserligen samma problem, men det är ett så stort problem att det är värt att nämna två gånger.)

Men vad jag tänkte att jag *kunde* göra var att skriva en bok som jag önskar att jag hade fått läsa då och – i brist på sprickor eller revor i rumtidens väv – åtminstone föra boken vidare till folk som den skulle kunna uppmuntra och utrusta. Att hjälpa andra att övervinna sin rädsla för att vittna om sin tro är i själva verket vad jag har gjort under det senaste årtiondet, genom att jag har undervisat tiotusentals kristna i Kanada, USA och Europa om innehållet i den här boken – kristna som inte är specialister utan bara människor som i likhet med dig och mig skulle älska att känna att de kan prata om Jesus utan att framstå som en idiot.

Känner du igen dig i något av det jag har beskrivit ovan – om du är nervös eller rädd för att prata om din tro på jobbet eller helt enkelt inte vet hur du ska börja prata om Jesus med dina vänner – då hoppas jag att *Hur man pratar om Jesus utan att framstå som en idiot* kommer att åstadkomma fyra saker. För det första hop-

5 Glen Scrivener, *Reading Between the Lines*, band 1 (Leyland: 10Publishing, 2018), s 469.

pas jag att den ska bygga upp lite självförtroende (och tro mig, om *jag* kan växa i självförtroende, då finns det hopp för *vem som helst*). För det andra hoppas jag att den ska ge dig en del praktiska verktyg som du kan använda i vardagliga samtal – inte bara *teorier* utan riktiga verktyg som du kan använda dig av. För det tredje hoppas jag att boken ska ge dig *lust* att prata om Jesus med dina vänner och kollegor. För det fjärde hoppas jag att den med hjälp av berättelser och exempel ska uppmuntra dig att tro att Gud kan använda *dig*. Och jag hoppas att den ska göra allt detta på ett vänskapligt, roligt, jordnära och betryggande sätt. Hade jag kunnat övertala designern som gjorde omslaget skulle orden ”INGEN PANIK” ha täckt hela framsidan med stora, förtroliga bokstäver.

Men när det gäller att vittna om vår tro får många av oss panik. Vi blir nervösa och rädda. Låt oss därför börja med att fråga: *Exakt vad* är vi rädda för? Det första steget mot att tackla våra rädslor för att evangelisera är nämligen att lyfta fram dem i ljuset och namnge dem.